

Segítség a rendelőknek

A DÉLEP asztalosüzemében van egy iroda. A kecskelábakon álló asztallapon bútortervek, finom fűrészpör-földi valamennyit. A helyi-könnyű részecskék elrepnek mindent, megtelepednek az ablaküvegen, a sarkok pókhálóján, beborítják a padlást. Van időm nézelődni, míg a Szövetség szocialista brigádból ideérkezik valaki. Várok, hisz reggeli közben zavarok. Mustrálgatom a két széklet. Az egyik régi-mód, sokat megélt, barna inrodabútor: lábai feltűnően vonzzák egymást, ülőkéjén lyuk tátong. A másikat valaha műbőrrel vonták be, de ez már nem takar semmit: a kő kibukik körben alóla. „Ja, kérem, itt azok vannak, akik dolgoznak” — mondja egy férfi, aki ott tesz-vesz körülöttem. S nem tudom mire gondoljak: a Bocskai utcai fényes épületre, exkluzív berendezésére vagy arra, hogy itt mégiscsak asztalosok dolgoznak, kezük ügyében szerszám és anyag...

De félre a varakozás szűlte gondolatokkal; jövelem célja egészen más. Kiváló, önzetlen emberekről akarok írni, akik munkahelyi kötelességükön túl nem restek idejükből, erejükből áldozni a közösségért, méghozzá ellenszolgáltatás nélkül. Jó híruk az SZTK-ből érkezett hozzánk. Dr. Csörgő Tibor, a rendelőintézet igazgató főorvosa csupa dicsőre jellelve illette őket. Közismert, milyen helyhiánnyal küzd az SZTK, lapunkban is írtunk már ezekről a gondokról. A falak nem gumiból vannak, bizonyos bútorokat azonban el kell helyezni a zavartalan munka érdekében. A szabványmerítő, kereskedelembe kapható bútorok azonban erre nem alkalmasak, az intézet zég-zugait okosan kihasználva, beépített berendezésekkel lehet csak enyhíteni a gondokat. Ám nem akadt Szegeden üzem, ktsz. amely vállalkozott volna arra, hogy a megrendelésnek eleget tegyen. Végül mentőangyalként följárta a segítségét

— méghozzá társadalmi munkában — a DÉLEP Szövetség brigádja.

— A 30 tag közül nyolctíz ember vett részt az SZTK bútorainak elkészítésében — mondja az időközben megérkezett brigádvezető, Karasz László. A 450-szer 270 centiméteres beépített szekrény, a kartonozók és a műszertartók terveit még Puskás István készítette el, aki azóta elkerült a brigádból. A méretkírás volt az én feladatam, Laurinyecz Mihály a helyszíni szerelést végezte, Balogh István a „szabáshoz”, az egész ügy vezérégyénisége pedig Kolontics István, aki szinte mindent maga látott el a műhelyben. Sajnos jelenleg a betegágyat nyomja odahaza.

— 1968-ban alakult a brigád — szólal meg Besics Attila. — Eleinte csöndes szemlélők voltunk, magunk se tudtuk, milyen közösségé válunk majd. Hat, nyolc éve, hogy fölélenkült a brigádélet. Általában évi 700 óra társadalmi munkát vállalunk, egy emberként ott vagyunk a kommunista szombatokon, szívfügynk a gyermekintézmények patro-nálása, és valahogy így vagyunk az egészségügygel is... „Fogadalmat tettünk”, hogy az óvodák iskolák berendezési tárgyait kifogástalan minőségben készítjük el, reklamáció nem is érkezett. Szerintünk szépek a SZOTE új központi laborjának és az oktatási épületének belső asztalos munkái is.

— Elismerés...?

— 1972 óta háromszor kaptuk meg az arany fokozatot, egyszer ezüstöt és bronzot, kétszer a Vállalat Kiváló Brigádja lettünk.

— A DÉLEP büszke lehet az ilyen asztalosokra.

— A vállalatot is szívesen gazdagítjuk önkéntes munkáinkkal. Elkészítettük az ifjúsági klub berendezéseit, dobogót csináltunk az ökölvívó-szakosztálynak, a vállalat saját beruházású szakmunkáit önköltségi áron elvégeztük, például az irodaházban... Tudja, szívesen tesszük, hisz a vállalatot mi is segítséget kapunk.

— Például?

— Sokan építkeznek a brigádtagok közül, s van arra lehetőség, hogy kedvezőbb áron építőanyaghoz jussunk. Itt mondom el, hogy brigádunk „szövetsége” saját magánépítkezéseinkre is vonatkozik.

— Munkakörülményekkel elégedettek?

— Mások munkakörülményeihez viszonyítva, kisebb zökkenőktől eltekintve, megelégedtek.

— Már nem aktuális a kérdés — szól közbe a brigádvezető —, tíz éve kértük az üzem korszerűsítését, a festés most van folyamatban. Vannak öreg gépeink, de segítünk magunkon, ahogy tudunk: karbantartók. Hegedűs Imre sok masinát újí-tott, továbbfejlesztett.

— Megvan itt is szépen mindennapos munkájuk, gondjuk, odahaza a háziépítés, nyilván a plusz pénzke-rezetre is gondolnak. Oszintén: nem morgolódik senki, amikor munkaidő után újból szerszámot vesz a kezébe, és mindezt ingyen? Hisz az SZTK-beli munka is 300 órát tesz ki az évben.

— Nem — cseng határozottan a brigádvezető hangja. — A brigádtagok nem kötelezők. Mindenki tudja, ha önként csatlakozott hozzánk, kötelessége, hogy részt vegyen a közös munkákban. Ha nem fűlik hozzá a foga: nyitva az ajtó, ne legyen brigádtag.

— Volt már rá eset, hogy valaki érdemtelenné vált erre?

— Egyik munkatársunk, ha kiforrt a bor, napokig nem jött dolgozni...

— És a többiek?

— Tíz kiváló dolgozónk van, akad, aki háromszorosan is kiérdemelte ezt a címet.

— Gratulálok munkájukhoz és tolmácsolom az SZTK főorvosának köszönetét a mintegy negyvenezer forint értékű, minőségileg kifogástalan munkáért.

Miközben fölállok, megbicskálk alattam a szék. Chikán Ágnes

Növények az űrben

A kozmikus körülmények között a Szaljut-6 fedélzetén termesztett növények fehérjeszintézise nem mutat zavarokat. Erre az eredményre jutottak Kijevben az ukrainai Tudományos Akadémia Botanikai Intézetének tudósai, miután befejezték az űrből visszahozott búza-, borsó-, és uborkaminták vizsgálatát. Ezeket a növényeket Valerij Rjumin és Vlagyimir Ljahov termesztette 175 napos űrrepülése során az „Oázis” nevű biológiai kísérlet keretében.

A magokkal és a növényekkel már 1975-ben megkezdődtek a kísérletek a Szaljut-4 űrállomás fedélzetén. Azóta tökéletesebbé váltak a vetőmagok és kifinomultak az űrből „agro-kémia” módszerei is, úgyhogy a magok jobban csíráznak. A búza például a Szaljut-6 fedélzetén 15 nap alatt 30 centiméteres magasságot ért el. A hagymák olyan jól növekedtek, hogy a két űrhajós rekordot, Ljahov és Rjumin felhasználhatta őket a fedélzeti konyhában.

Meg nem magyarázott az a kérdés, miért nem virágoznak a növények és miért nem hoznak gyümölcsöt az űrben. A tudósok feltételezése szerint a nehézségi erő hiánya van hatással erre az alakulásra. A kijevi tudósok szerint az anyagcsere-zavarok is felelősek ezekért a csökkenő növényi életfolyamatokért. A Földön problémamentesen végbemenő folyamat lelassul a kozmoszban. A folyamat melléktermékei mintegy „lebegnek” az űrállomás légkörében, és olyan anyagokká alakulnak át, amelyek befolyásolják és gátolják azt a fejlődést, hogy a növények virágozzanak és gyümölcsöt hozzanak. További kísérletek szükségesek ahhoz, hogy tisztázzák a jelenséget.

Hétköznapiak

Három és fél

— Kis üveg boruk milyen van?

— Az nincs kérem.

— Pedig én bort szeretnék inni a vacsorához.

— Csak hétdecis van.

— Hét? Hát... vigye kánya. Akkor kérek egy üveg kékfankost.

S a párbeszéd után, amíg tekintélyes mennyiségű borát szopogattja a vendég, medíthat azon: hová tűntek vajon a három és fél decis üvegek. Néha-néha ugyan még megjelennek a boltokban, vendéglőkben, hogy azután hónapokra eltűnjenek. S a vendég már dühödten gondol a bőséges antialkoholistákra, akik éveken át fűjták: bezeg, amíg üdítőitalból alig egy-két félét kapni, az alkoholos polcokra öröm ránézni, akkor

ra a változatosság kínálatban és méretben. Morgolódásuk, úgy látszik, meghallgatásra talál, hiszen a kis üveg bor ritkaság lett, mint a fehér holló. Pedig ott-hon is de jó lenne tartani egy-két palackot. Ha jön egy vendég, vagy az embernek egy kis borhoz lenne kedve olykor vacsora után...

A vendég talán egyre morózusabban bámulna az előtte álló jókora palackra, de hát már a sokadik pohárnál tart, amely jótékony párába burkolja tekintetét s csillapítja morgolódását. Mire fizet, már nyoma sincs benne a dühnek, inkább kedélyesen emléli meg üres, hétdecis palackját: — se baj: legfőképpen majd nemcsak horgászni megyünk Nagyfára...

Privatizálok

Bolond lyukból bolond szél fúj — tartják. Hát hogy ne fújna bolond szél egy négyéves gyerekből, aki minduntalan kitalál valamit, mint a fiam, aki napok óta nyúz: — Apuci, ird már meg az újságban, hogy... S teszi ezt többnyire akkor, amikor olvas vagy dolgozik az ember. Hát ki figyel-ne oda rá, főleg ilyen bevezetés után?

De csak nem nyugszik. — Apuci, ugye megírod? Hát ezt már nem lehet bírn! Letesz az ember a könyvet: — Ugyan, mit kellene megírnom?

— Hát azt, hogy tegyenek minden megállóhoz jegybedobót...

— Mit?

— Hát jegybedobót! Nem érted?

Ja, már értem. Személgépjárműt kérne a kis-öreg. Aztán az is kide-

rül, hogy a múltkor a csokipapírt hazáig szorongatta a kezében, mert nem volt hová dobni. Ez hát a baj.

— Ugye megírod?

— Megírom, persze — nyögöm, bár nem szeretek felelőtlen ígéretet tenni gyerekeknek sem, főleg ha privatizálásra szólt föl.

Ki is ment volna fejéből az egész, hiszen szerencsére a gyermek még nem tud olvasni. De hát ilyen az ember. Azóta is figyelem a megállókat. És valóban eltűntek a személgépjárműk. Hová lettek? És hová dobják az emberek a jegyeket? Hát, legfőképpen a földre. Erről tanúskodnak a szemétkupacok.

Mégiscsak eleget teszek hát fiam kérésének. Ez a csöppesség köz-ügyben privatizál ott-hon...

Sz. I.

Külvárosi bontott csirke

A városban ritkán kapirgál, fazékba annál gyakrabban kerül baromfi. A szakácskönyvben fellelhető inycsiklandó felsorolás a csirkéből készíthető ételeket többnyire az első helyre sorolja. Előnye még a csirkének, hogy olcsó s könnyű beszerezni. Tollruhától és belsőségeitől megfosztva kapható az üzletben. Ezért sok háziasszony a „tápon nőtt csirke” fitymálkodást is hajlandó elvetni.

— Bővítettük a választékot — mondja Bodola Miklós áruforgalmi igazgatóhelyettes. — Egy üzlet helyett

nyolcban árusítunk libamájat, bélhajat, egyszerűen különlegességeket. Az árut a Szentesi Baromfifeldolgozó Vállalattól szerződés alapján kapjuk.

— Meddig szól a szerződés?

— Még sokáig érvényben lesz. De pillanatnyilag az előhútt bontott csirke miatt vagyunk gondban. A szentesi partner szeretné megszüntetni a csomagolását. Nyolctasak nélkül pedig a KÖJAL nem engedélyezi az árusítást.

— Mi az indoka?

— Nem higiénikus. Az eladó csak kézbe adhatja éppen úgy, mint a kenyeret. Hentespultra, hűtőre is szükség lenne, az előhútt csirke könnyen romlik.

Kiss Attila a baromfifeldolgozó főmérnöke ismeri a problémát:

— Nem tehetünk mást — magyarázza. — A csomagolás ráfizetéses. A boltban egy kiló csirke ára 46 forint, akár nylonzacskóba rakjuk, akár nem. A kereskedelemnek talán előnyös a jelenlegi állapot fenntartása, de nekünk mindenképpen hátrányos.

— Gyakran emlegetjük a korszerű csomagolás előnyeit. A csirkénél megelégedünk erről?

— Kétségtelen, hogy a tasakos áru könnyebben kezelhető, tehát korszerűbb — válaszol Thuri Ferenc tervezési osztályvezető. — De nekünk a gazdaságosságra kell gondolni.

— És a fogyasztóra?

— Az ország nagy részében érvnek.

csomagolás nélkül kapható az előhútt csirke. Ha máshol elfogadják ezt a megoldást, Csongrád megyében miért nem?

Farsang Lászlóné dr., a megyei tanács vb. kereskedelmi osztályának vezetője a megyei ELIKER-től is értesült:

— A községek és a városok ellátásában egyaránt problémát okozna, ha a kisüzletek előhútt csirke nélkül maradnának. A minisztériumhoz fordultunk segítségért. A szentesi BOV vezetőjétől pedig ígéretet kaptunk, hogy az érdemi döntés meghozataláig a rászoruló árudáknak továbbra is szállítják a csomagolt csirkét.

Valóban úgy tűnik, hogy csak központi intézkedés vethet véget az „egyezkedésnek”. Látszólag a baromfifeldolgozónak és a kereskedelemnek is igaza van. A KÖJAL szakvéleménye is helytálló. Hiszen az élelmiszer eladásakor igen fontos a higiéniai szabályok betartása. Még olyan áron is, ha nem az ipar, hanem a kereskedelem csomagolja az árut. Ekkor azonban már a szállításkor is veszélybe kerülhet a vevő egészsége. Ebből is kitűnik, hogy a tovább folytatódó vitának nincsen értelme. A leendő intézkedésnek nyilvánvalóan a vásárló érdekeit kellene szolgálnia, mert a vevő bizonyára jobban örül az előhútt bontott csirkének, mint az előállított vagy a kereskedelmi vállalatot védő

Jámbor Ernő

Őszi jó tanácsok

A késő őszi, borongós napokban megnő a hűléses, náthás betegek száma. Ilyenkor könnyen — még kefé-gással is — terjedhetnek a cseppfertőzéses betegségek — hangsúlyozták ezzel kapcsolatban az Országos Egészség-nevelési Intézetben.

A szakemberek az MTI munkatársának elmondták:

„Cseppfertőzés” útján terjed a légúti megbetegedések nagy része. Közülük az egyszerű „megfázás” a leggyakoribb, amely nátha, torokgyulladás, légcső- vagy hörgőhurut formájában jelentkezhet. A kórokozók, különféle vírusok, Hasonlók a tünetei az influenzának is, de ez a betegség általában súlyosabb lefolyású, nagyobb mértékben rontja a közérzetet. Jelenleg nincs ilyen járvány.

Cseppfertőzéssel terjed egy sor gyermekbetegség is, például a diftéria, a szamarkó-hágás, a kanyaró, a skarlát. A cseppfertőzéssel terjedő betegségek egy része hatékony védőoltásokkal megelőzhető. Diftéria vagy szamarkóhágás például ma már legfeljebb csak elvétve fordul elő nálunk, és az utóbbi években lényegesen csökkent a kanyarós megbetegedések száma is. Az influenza elleni védőoltásnál az a gond, hogy a kórokozó vírus rendkívül változókéony. Járványveszély-kor — amitől most egyelőre

nem kell tartanunk — azonban a kitenyészített törzs ellen készített oltóanyaggal körülbelül 60—70 százalékos védekezést lehet elérni.

A leggyakrabban előforduló meghűléses, hurutos betegségek elleni védekezésnek három fő lehetősége van: akadályozzuk meg a vírusok szóródását, óvakodjunk a megfázástól és fokozzuk a szervezet általános ellenálló-képességét. Vizsgálatok egy-értelműen igazolták, hogy a védőoltás a köhögés, a tüsz-szentés vagy a beszéd közben szóródó cseppek nagy részét visszatartja. A műtökben és a kórházi csecsemő-osztályokon ezért is kötelező „maszkot” viselni. A közna-pi életben az orr vagy a száj elé tartott zsebkendő hasonló célokat szolgál.

Aki légúti huruttal bajlódik, lehetőleg ne menjen társaságba — figyelmeztetnek a szakemberek. Különösen arra vigyázzon, hogy a gyermekek, az öregek és az idült betegekben szenvedők, legyengült betegek között ne terjedjen a vírusokat.

Az őszi-téli időszakban különösen fontos a fűtött helyiségek — lakószobák, irodák, műhelyek gyakori szellőztetése, hogy kicserélődjön, fel-frissüljön a levegő.

A megfázást az időjárási körülményekhez alkalmazko-

dó réteges öltözködéssel kerülhetjük el. A szabad levegőn végzett rendszeres testmozgás és a változatos — fehérjékben, vitaminokban gazdag — vegyes táplálkozás az ellenállóképeségünk növelésével járul hozzá a cspp-fertőzések megelőzéséhez.

(MTI)

Füstkarikák

Egy svájci turistaközpontban, Montreux városban új-fajta cigarettát kezdtek árú-sítani, amelynek csomagolá-sánál a zodiákus egyes jegyeit tüntették fel. A cigaretták-nak különböző fűz és illata van. Valamennyi új cigareta rendkívüli népszerűségnek örvend, egy fajtát kivéve: a „rák” jelzésű cigarettát nem szívesen vásárolják.

Az utóbbi években Európában végzett kutatások során megállapították, hogy a zab olyan tulajdonságokkal rendelkezik, amelyek jól felhasználhatók a dohányzás leküzdésében. A zabból készült kivonat jelentősen csök-kenti a nikotinéhséget. Önkéntes jelentkezőkből egy csoportot állítottak össze, amelynek tagjai 28 napon át

megfelelő adagokban zabkivonatot fogyasztottak. A kísérletben részt vevő személyek a zabkivonat hatására a dohányzást erősen csökkentették, vagy teljesen abbahagyták.

A svájci Illanz városkában megnyitottak egy szállodát, amelyben szigorúan tilos a dohányzás. Amelyik vendég megszegi a szabályt, azonnal eltávolítják a szállodából. Az ilyen eset azonban elméletileg kizárt, a szállodába ugyanis csak olyan vendégek érkeznek, akik e csoportos terápia igénybevételével akarnak megszabadulni a dohányzás szenvedélyétől. A szálloda nagyon népszerű, hónapokkal előbb kell helyet foglalni.